

Élelmiszerpazarlás az élelmiszerláncban – látens tartalékok az élelmezésbiztonságban

Dr. Kasza Gyula, elnöki megbízott, címzetes egyetemi tanár

Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal

e-mail: kaszagy@nebih.gov.hu

Kulcsszavak:

élelmiszerhulladék, élelmiszerpazarlás, élelmiszerbiztonság, élelmezésbiztonság, élelmiszerlánc-biztonság

A FAO becslése szerint évente körülbelül 1,3 milliárd tonna élelmiszerhulladék keletkezik világszerte. Ennek hozzávetőlegesen a fele a fejlődő országokban, jellemzően a technológiai és szervezési hiányosságok miatt jön létre. A fejlett országokban ezeket a problémákat könnyebb kezelni, ugyanakkor az élelmiszerlánc későbbi szakaszaiban, azon belül is a magánháztartásokban, a vendéglátásban és közétkeztetésben jellemzőnek tekinthető a pazarlás. Pazarlásnak nevezzük az élelmiszerhulladékok azon részét, amely emberi fogyasztásra alkalmas, és keletkezése elkerülhető lett volna. Az élelmiszerpazarlás tipikus okai között a tudatosság, a szervezetlenség és az ismeretek hiányát jelölhetjük meg, amelyek eltúlzott vásárlási mennyiségekhez, indokolatlanul nagy ételadagokhoz, valamint a helytelenül tárolt élelmiszerek esetében romlási veszteségekhez vezetnek. Az élelmiszerpazarlás aránya az élelmiszerhulladékokon belül a becslések szerint elérheti, sőt meghaladhatja az 50%-ot, bár megbízható mérési adatokkal nem rendelkezünk e téren. Magyarországon a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal kutatásai szerint egy átlagos állampolgár esetében egy évben összesen 68 kg élelmiszerhulladékkal számolhatunk, és a pazarlás aránya 49%-ra tehető. Becsléseink szerint ez pénzben kifejezve egy négytagú család esetén elérheti a 45 ezer forintot. A feleslegesen megvásárolt élelmiszerek ezen túlmenően komoly fenntarthatósági károkat is okoznak, hiszen az alapanyagok megtermelése, feldolgozása, a termékek szállítása, raktározása is feleslegesen történt, és ezek a folyamatok – ahogyan a későbbi megsemmisítés is – környezetterheléssel járnak.

Az élelmiszerhulladékok kérdése a gazdasági és fenntarthatósági problémák mellett egyben erkölcsi kérdés is. Érdekes adat, hogy a csak Magyarországon a háztartások által feleslegesen megvásárolt élelmiszerekből hozzávetőlegesen 450 ezer rászoruló étkeztetését lehetne megoldani, amely a lakosság közel 5%-ának felel meg. Miközben folyamatosan kutatjuk az élelmezésbiztonság javítására irányuló pótlólagos beavatkozási pontokat (technológiai fejlesztések, biológiai alapok nemesítése, termelésben tartható területek növelése), nem szabad figyelmen kívül hagynunk a pazarlás visszaszorításában rejlő tartalékot sem.